

Pfv.II.21.619/2009/4.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az ügyvéd által képviselt felperesnek az ügyvéd által képviselt alperes ellen ajándék visszakövetelése iránt a Berettyóújfalui Városi Bíróság előtt 6.P.20.248/2007. szám alatt folyamatba tett és a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 1.Pf.21.234/2009/4. számú ítéletével befejezett perében a felperes által az említett számú jogerős ítélet ellen 41. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 70.000 (hetvenezer) forint és 17.500 (tizenhétezer-ötszáz) forint ÁFA, összesen 87.500 (nyolcvanhétezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az illetékügyi hatóság külön felhívására az államnak 175.800 (egyszázhetvenötezer-nyolcszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A felperes az alperes első házasságából született gyermeke, aki iskolai tanulmányai befejezésével, 1997-ben képesítésének megfelelően vadórként a D-i Vadásztársaságnál helyezkedett el. Abban az időszakban a peres felek a felperes k-i ingatlanában együtt éltek.

A felperes az 1990-es évek végén TÜZÉP telepet üzemeltetett, de mezőgazdasággal és állattartással is foglalkozni kívánt. Ezért földterületek és állatállomány (juh és szarvasmarha) vásárlását határozta el. 1999-ben a csődközei helyzetbe került K-i Termelőszövetkezet eladásra meghirdetett ún. B. tanyájának a megvásárlására a felperes - egy másik személlyel együtt - igényt jelentett be. Az igazgatóság által meghatározott 2.000.000 forint vételárat a két jelentkező közül csak a felperes vállalta kifizetni. Az elfogadott ár alapulvételével 1998. december 8-án történt meg az említett, k-i hrsz. alatt felvett major elnevezésű ingatlan adásvételi szerződésének a megkötése a termelőszövetkezet mint eladó, és - a felperes kérésére - nem a felperes, hanem az alperes mint vevő között, annak ellenére, hogy a licitáláson nem az alperes, hanem a felperes vett rész és a vételárat is a felperes egyenlítette ki. A vételár teljesítéséről a szövetkezet által kiállított számlát, valamint a bevételi pénztárbizonylatot a szövetkezettől a felperes házastársa vette át és ő volt az, aki felperesi vevőként a szerződést aláírta. A felperes az alperest mindenről csak később tájékoztatta. A vásárlást követő évben a

major felépítménynek a javítási munkálatait a felperes végeztette el. A vadőrként tevékenykedő alperes sem ebben, sem más, mezőgazdasági munkálatban a felperes tevékenységéhez segítséget nem nyújtott.

A major épületéhez legeltetésre alkalmas terület nem tartozott. A felperes és a házastársa ezért az ingatlannal szomszédos K. hrsz. alatti nyilvántartott ingatlanból e célra részesedést kívánt szerezni, majd azt - további illetőségek megvásárlásával - kibővítvé legelő területet akartak kialakítani. Ilyen előzmények után került arra sor, hogy a felperes házastársának a kérésére a házastárs hozzátartozója, N. K., akinek tulajdoni hányada volt a K. hrsz. alatti területből, az unokahuga (a felperes házastársa) kérésére a tulajdoni hányadát az alperes részére ajándékozta.

Ezt követően a felperes és a házastársa vételi szándékkal több, az említett ingatlanban tulajdoni illetőséggel rendelkező résztulajdonost kerestek meg, és a felperes megbízása alapján eljáró ügyvéd által ellenjegyzett adásvételi szerződések alapján 2000. október 16. és 2001. január 12. között az alperes a K. hrsz. alatt bejegyzett földterületből összesen 15503/26918-ad illetőség tulajdonjogát szerezte meg. A legelő területek megvásárlásáért járó vételárat a felperes fizette ki. Az alperes vevőkénti feltüntetésében a felperest az a gondolat vezérelte, hogy az alperes a gazdálkodáshoz utóbb kedvet kap, valamint az is befolyásolta, hogy vállalkozó lévén nem jó, ha az összes vagyon az ő „nevén van”. 2000. évben és 2003. évben a felperes jelentős állatállományt (400 db anyabirka, majd 76 db üsző) vásárolt, amelyeket a majorban helyezett el.

2003. év folyamán a peres felek kapcsolata megromlott. 2003. december 3-án az alperes kijelentkezett az apja ingatlanából és ugyanezen év ugyanezen hónapja 25. napján a felperes szarvasmarha állományát T-re hajtotta. A felperes a szarvasmarha állomány kiadása iránt a Hajdú-Bihar Megyei Bírósághoz keresettel csak 2007. évben fordult. Keresetének a bíróság jogerős ítéletével helyt adott.

A felperes fenti keresetét megelőzően az alperes már 2005. április 7-én a felperes ellen birtokháborítás megszüntetése iránt pert indított. Kérte, hogy a bíróság kötelezze a jelen per felperesét az alperes tulajdonát képező hrsz. alatt bejegyzett k-i major, valamint a hrsz. alatt felvett legelő terület 15527/26918 hányada 30 nap alatti részére történő birtokba bocsátására. A felperes abban az eljárásban a jelen per alperesének a tulajdonjogát nem vitatta és olyan tényre, körülményre, amely az alperes tulajdonának az általa való használati jogcímét megalapozná, nem hivatkozott. A bíróság ehhez képest kötelezte a felperest, hogy az alperes tulajdonát, melyet jogalap nélkül tart a birtokában, 30 nap alatt

bocsássa az alperes rendelkezésére. Az elsőfokon jogerőre emelkedett ítélet végrehajtása megtörtént.

A felperes keresetében ajándék visszakövetelésének a jogcímén a felperes és felesége közreműködésével készült adásvételi szerződések útján megszerzett majort és legelő tulajdoni hányadot az alperes tulajdonából és birtokából a felperes tulajdonába és birtokába kérte adni. Előadta, hogy az anya halála után ő nevelte és taníttatta az alperest. Úgy gondolta, hogy a családi gazdaságot majd az alperes fogja vezetni és ezért az alperest tulajdonosként kérte feltüntetni. Több alkalommal történt az alperes tulajdonszerzése úgy, hogy annak idején az alperes arról nem is tudott. Mindezt a felperes azért tette, mert abban a feltevésben volt, hogy az évek során az alperest megtanítja gazdálkodni, e tevékenységet tőle az alperes átveszi és a gazdaság működtetéséből fia tartja fenn az egész családot. Ez a feltevése azonban végleg megghiúsult, mert a gazdaságot egyedül vitte, a fia pedig csak szórakozott, amikor pedig ezt szóvá tette a viszonyuk olyannyira feszültté vált, hogy utóbb az alperes a felperes szarvasmarha állományát is elhajtotta. Még az emiatt indított eljárás során is bízott a jó viszonyuk helyreállításában, de békülési kísérletei nem vezettek eredményre. Csalódott a fiában, az a feltevése, amelyre tekintettel az ajándékot adta, végleg megghiúsult. Ezért az ajándék az ajándékozó felperes részére a Ptk. 582. § (2) bekezdése alapján visszajár.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a földterületeket, illetve a majort az anyai nagyszülők támogatásából és a saját pénzéből vásárolta. Az ajándékozás megállapításának az esetére pedig azzal érvelt, hogy részére a felperes semmilyen feltevést nem nyilvánított ki. Az ajándékozást sok esetben a felperes meg sem beszélte vele, csak utólag szerzett ezekről tudomást. Az ingatlanoknak az ő részére történő vásárlásában pedig a felperest - a saját előadása szerint - az is erősen befolyásolta, hogy ne legyen minden vagyon a vállalkozó felperes néven nyilvántartva. Védekezése jogi alapjaként a PK 76. számú állásfoglalás V. pontját jelölte meg, amely szerint - egyebek mellett - az ajándék visszakövetelése esetén a bíróságnak azt is vizsgálnia kell, hogy azon feltevés nélkül, amelyre tekintettel a felperes az ajándékot adta, sor került-e volna avagy sem az ajándékozásra, és az ajándékozott az ajándékozás pillanatában kétséget kizáró módon felismerte-e, hogy mire tekintettel történt az ajándékozás. Hivatkozott az említett állásfoglalás II. pontjára is. Ezzel összefüggésben kiemelte, hogy a kapcsolatuk 2003-2004. évben romlott meg és a felperes csak 2007. évben követelte vissza az ajándékot. Hangsúlyozta, hogy a felperes által hivatkozott feltevés hiánya és a feltevésnek az alperes általi felismerhetőségének a hiánya már a keresetlevélből és a per minden adatából is kitűnik.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította és a perköltségről, továbbá a feljegyzett illeték viselésének a kötelezettségéről az érdemi döntésének megfelelően határozott. Ítéletének indokolása szerint az egyöntetű bizonyítás alapján a felperestől az alperes részére az ajándékozás ténye egyértelműen megállapítható, lényegét tekintve a Bírósági Határozatok 2000/302. számú eseti döntésében írt tényálláshoz hasonlóan és a Legfelsőbb Bíróság iránymutatása szerint. Kiemelte, hogy bár a felperes az ajándék visszakövetelése iránti keresete jogi alapjaként két alkalommal is a Ptk. 582. § (2) bekezdését jelölte meg, amely a megajándékozott súlyos jogsértése miatt ad alapot az ajándék visszakövetelésére, de tartalmilag és kifejezett nyilatkozatában is a felperes a keresetében végig és következetesen „csak” az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés végleges meghíúsulására hivatkozott, ami a Ptk. 582. § (3) bekezdése szerinti jogalaprak felel meg. Így az feltételezhető, hogy a felperes a jogszabályhely megjelölését tévesztette el, hiszen súlyos jogsértésre hivatkozást a felperesi előadás nem tartalmaz. Ezért a Ptk. 582. § (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállását kellett vizsgálni.

Az ajándék visszakövetelése azonban a kötelem sajátosságaiból adódóan csak kivételes jogosultság. A visszakövetelés feltételeit kiterjesztően értelmezni nem lehet. A Ptk. 582. § (3) bekezdése alapján visszakövetelésre csak olyan feltevés esetén van mód, amelyet az ajándékozó kifejezetten vagy legalábbis a megajándékozott által kétséget kizáróan felismerhetően kinyilvánított. Az ajándékozó reményei, elképzelései a feltevéssel nem azonosíthatóak. A PK 76. számú állásfoglalás I. pontja szerint az ajándékozás összes körülményére kiterjedő vizsgálódás alapján állapítandó az meg, hogy valamilyen lényeges körülményre vonatkozó feltevés indította-e az ajándékozót az ajándékozásra és e feltevés nélkül az ajándékozásra kétséget kizáró módon nem került volna sor. Személyesen pedig a felperes az alperessel folytatandó közös gazdálkodásra, mint feltevésre nyilatkozatot nem tett, csak képviselője által hivatkozott ilyen - véglegesen meghíúsult - feltevésre. A felperes személyesen maga adta elő az alperesnek azt az életmódját, amelyből az általa hivatkozott feltevés nem is következhetett volna, és amely feltevés fennállását a birtokháborítási és az állatállomány kiadása iránti perek anyaga is cáfolja. A felperes személyes nyilatkozata szerint csak „gondolta”, hogy más lesz az alperes „hozzaállása” a gazdálkodáshoz, és az alperes részére történt vásárlásaiban az is befolyásolta, hogy lévén vállalkozó „nem jó”, ha minden vagyon a felperes tulajdonaként van nyilvántartva. A felperes azt, hogy az alperes részére történt vásárlásokkor szándékáról előzetesen a vadőr foglalkozású fiát nem tájékoztatta, nem is vitatta. Előadta, hogy fia a gazdálkodásban nem vett részt, a felperes ilyen tevékenységéhez soha semmilyen segítséget nem nyújtott. A felperes

tanúként meghallgatott házastársának a vallomása sem tartalmaz olyan adatot, amelyből a felperes hivatkozása szerinti feltevésre, vagy azoknak az alperes tudomásra hozására valóságként lehetne következtetni.

Mindezen peradatokra tekintettel a törvényen alapuló bírói gyakorlattal ellentétes volna olyan visszakövetelés alapjául szolgáló feltevés megállapítása, amelyet sem kifejezetten, sem kétséget kizáró módon a felperes az alperesnek nem nyilvánított ki. Sőt, a feltevés ajándékozás idejekori tényét sem ítélte az elsőfokú bíróság a Bírósági Határozatok 2000/491. eseti döntésében foglalt kíváncsolomnak megfelelően megvalósultnak. Kitért arra is az elsőfokú bíróság, hogy a felperes személyesen azt adta elő, hogy a viszonyuk akkor romlott meg, amikor a birtokháborítás per eredményeként a tanyát és a legelőrészt át kellett az alperesnek adnia. Ám a felperes előadását - kereseti hivatkozásához képest - álláspontja szerint a súlyosan jogsértő alperesi magatartásra hivatkozásként értékelni tilos kiterjesztő jogértelmezés lenne.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen - keresetének az elutasítása miatt - a felperes fellebbezett.

A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét, annak helyes indokaira visszautalva, helybenhagyta. Ítéletének az indokolásában ezen túl csupán arra tért ki, hogy az ajándékozás tagadásával bebizonyosult alperesi szavahihetlenségnek a kereset elutasítása szempontjából ügydöntő jelentősége nincsen. A Pp. 164. § (1) bekezdéséhez és a PK 76. számú állásfoglaláshoz képest ugyanis a visszakövetelés hivatkozása szerinti alapját a felperesnek kellett volna bizonyítania, amit nem tett meg. Ellenkezőleg, a felperesi személyes előadások maguk is kifejezetten cáfolják a kereseti hivatkozást.

A jogerős ítélet ellen - az első és a másodfokú ítélet megváltoztatásával a keresetének való helytadás érdekében - a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Az ajándékozás előzményeit és körülményeit részletezve kifogásolta az alperesnek az együttélésük alatti életmódját és a családon belüli magatartását, de különösen sérelmezte az általa kifizetett ingatlanoknak az alperes általi birtokbaadási kérelmét, azt, hogy tevékenysége-munkája eredményétől őt az alperes megfosztotta. Az ajándékozás tényének a körében az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást helyesnek tartva támadta viszont azt az elsőfokú megállapítást, hogy az ajándékozás során őt az ajándék eredményes visszaköveteléséhez a jogszabályban megkívánt feltétel - az a feltevés, hogy közösen, majd az alperes egyedül gazdálkodván az egész család megélhetését együtt, majd utóbb egyedül az alperes így biztosítsa - nem befolyásolta. Érvelt azzal, hogy személyesen nyilván azért nem a jogszabályhoz igazodva fogalmazott, mert nem

jártas a jogban, de az igazat mondta. Annak ellenére, hogy a részére történt vételről sok esetben az alperes csak utólag szerzett tudomást, a felperes hivatkozása szerinti feltevés nemcsak remény volt, hanem az alperes az ingatlanok részére történő vásárlásaival összefüggésben tudatában volt annak, hogy ezt a felperes azért teszi, hogy együtt gazdálkodjanak és a felperes arra várt, hogy elképzelései megvalósulásának a szükségességét a fia is felismerje.

A felperes felülvizsgálati érvelése szerint a kereseti hivatkozással ellentétes ítéleti megállapítások az ajándék visszakövetelésének a jogalapja körében iratellenesek, valótlanok. Az alperes ismerte a vele szembeni elvárásokat és igaz, hogy ezeket az ajándékozás idején nem teljesítette, de a felperes joggal hihette, hogy utóbb mégis megteszi. Ezt a birtokháborítási perben tett és a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 10.P.20.281/2007/7. sorszámu jegyzőkönyv 3. oldalán rögzített alperesi nyilatkozat is bizonyítja. A 0148. hrsz. alatti ingatlan tekintetében a felperes arra is hivatkozott, hogy az alperes tulajdonszerzését eredményező szerződés érvénytelenségére az eljárás során utalt.

Az alperes ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270. § (2) bekezdése szerint a jogerős ítélet felülvizsgálatát csak jogszabálysértés esetén lehet kérni, amely lehet anyagi, vagy eljárásjogi szabálysértés egyaránt. A jogerős ítélet részbeni vagy egészébeni hatályon kívül helyezésére és annak részbeni vagy egészébeni megváltoztatására vagy az eljárás bíróságok valamelyikének új eljárásra utasítására azonban csak akkor kerülhet sor, ha az anyagi jogszabálysértés valóban megtörtént vagy olyan eljárási szabálysértés történt, amely az ügy érdemi döntésére lényeges kihatással volt (Pp. 275. § (3) és (4) bekezdése).

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróság által megsértett anyagi jogszabályként a Ptk. 582. § (3) bekezdését, eljárási szabály megsértéseként pedig - tartalmilag - a Pp. 206. § megsértését jelölte meg, olyan összefüggéssel, hogy az iratellenes, téves mérlegelés miatt foglaltak állást úgy az eljárás bíróságok, hogy az ajándék visszakövetelésének a Ptk. 582. § (3) bekezdésében írt feltétele nem valósult meg.

A Pp. 206. §-ának a megsértése azonban csak akkor állapítható meg, ha a bíróság iratellenes, ellentmondó, a per adataiból okszerűen nem következő megállapítást tett (BH 1995/2/103.). Az eljárás bíróságok a felperes által sérelmezett azon ügydöntő megállapítása, hogy a felperesnek ajándékozásai pillanatában olyan, az ajándékozó

szándékát döntően meghatározó feltevése nem volt és különösen annak kifejezett, vagy a megajándékozott által kétséget kizáróan felismerhető módon való kinyilvánítása nem történt meg, a mérlegelésre irányadó eljárási szabály fentiek szerinti megsértését nem valósítja meg. Ellenkezőleg, az említett megállapítás az elsőfokú bíróság részletezésének, kimerítő és az eljárási szabályoknak megfelelő (Pp. 221. §) indokainak megfelelően a bizonyítás adatainak egyértelműen okszerű, iratszerű és logikai hibától mentes mérlegelésén alapul.

Az elsőfokú bíróság helyes indokai szerint a felperesnek az ajándékozás során tanúsított magatartása, az ajándékozás körülményei, az alperes képzettségének megfelelő és a gazdálkodástól jóval eltérő jellegű foglalkozása, a gazdálkodási tevékenységhez viszonyuló magatartása és a felperesnek az ajándékozás indokairól tett személyes nyilatkozatai kizárják nemcsak a bírói gyakorlat által megkívánt azon a visszaköveteléshez szükséges feltételt, hogy a feltevés a megajándékozott által kétséget kizáróan felismerhető legyen, hanem azt is, hogy az alperes részére történt vásárlásokkor a felperes azokat valamilyen feltételhez kötötte volna, vagy az általa hivatkozottakat alappal feltételezhette volna. A felperes ezzel kapcsolatban hivatkozik ugyan iratellenességre, de anélkül, hogy annak mibenlétét konkrétan megjelölte volna. Enélkül viszont a mérlegelési támadása nem foghat helyt (BH 1999/8/390.).

A felperes esetleges belső reménykedése, ki nem nyilvánított gondolatai - amit a személyes nyilatkozata egyébként sem támaszt alá, de amire a felülvizsgálati kérelmében ismét hivatkozik - az elsőfokú bíróság által pontosan idézett bírói gyakorlat és a legfelsőbb bírósági iránymutatások alapján a visszakövetelési igényét megalapozó jelentőséggel nem bírhatnak. Ennek az a felperes által idézett más perbeli alperesi nyilatkozat sem mond ellent, hogy „...ha már egyszer megvásárolta ezeket a területeket, miért nem engedi, hogy használjam...".

A helyes és pontos mérlegeléssel megállapított tényállásból az már okszerűen következett, hogy - a jogerős ítélettel helybenhagyottan - az elsőfokú bíróság a Ptk. 582. § (3) bekezdésére alapozott keresetet a törvényi tényállás megvalósulásának a hiányában elutasította.

Mindezekre tekintettel és az ismétlések elkerülése érdekében a jogerős ítélet Pp. 275. § (3) bekezdése szerinti hatályában fenntartása indokaként a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 254. § (3) bekezdése alapján - hasonlóan a másodfokú bírósághoz - az elsőfokú bíróság helyes és kimerítő indokaira utal vissza.

A felülvizsgálati érveléshez még azt fűzi hozzá, hogy a Ptk. 582. § (2) bekezdésére alapozott ajándék visszakövetelési igényt, valamint a konyári 0188 hrsz. alatti ingatlanra vonatkozó szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet a felperes a perben nem terjesztett elő. Ezért a megajándékozott és az ajándékozó viszonyának a megromlásában közreható alperesi magatartás a felülvizsgálati kérelem alapjául nem szolgálhat, arra e rendkívüli perorvoslatban a felperes már nem hivatkozhat. A felülvizsgálati eljárás tárgyát csak az képezheti, ami az első- és a másodfokú eljárásnak egyaránt tárgya volt (BH 2001/4/172-II.).

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre. Ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles megfizetni az alperes felülvizsgálati eljárás költségét, amelynek összegét a Legfelsőbb Bíróság a 32/2003.(VIII.22.) IM rendeletben foglaltak szerint állapított meg.

Az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése és a 6/1986./VI.26./ IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján a felperes köteles az államnak megtéríteni.

Budapest, 2010. március 16.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő